

**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
KORMÁNYA**

T/4011. számú

TÖRVÉNYJAVASLAT

a jogi segítségnyújtással kapcsolatos egyes törvények módosításáról

**Előadó: dr. Takács Albert
igazságügyi és rendészeti miniszter**

2007. október

2007. évi ... törvény
a jogi segítségnyújtással kapcsolatos egyes törvények módosításáról

A JOGI SEGÍTSÉGNYÚJTÁSRÓL SZÓLÓ 2003. ÉVI LXXX. TÖRVÉNY
MÓDOSÍTÁSA

1. §

A jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Jst.) 1. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A jogi segítő a fél számára jogi tanácsot ad vagy beadványt, egyéb iratot készít, valamint erre vonatkozó meghatalmazás alapján betekint ügyének irataiba (a továbbiakban együtt: jogi szolgáltatás), amelynek jogszabályban meghatározott mértékű munkadíját és költségeit (a továbbiakban együtt: jogi szolgáltatás díja) az állam a fél helyett a jogi segítő részére megfizeti vagy megelőlegezi.”

2. §

A Jst. 5. §-a (2) bekezdésének *a*) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(Jövedelmi és vagyoni helyzetére tekintet nélkül rászorultnak tekintendő az a fél, aki)

„*a*) rendszeres szociális segélyben részesül vagy rendszeres szociális segélyben részesülő, a Polgári Törvénykönyv szerinti közeli hozzátartozójával él közös háztartásban,”

3. §

A Jst. 10. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Nem részesíthető a fél támogatásban, ha

a) valamely korábban nyújtott támogatást (ideértve e bekezdésben a II. és III. Fejezet szerinti támogatásokat is) valótlan adatok szolgáltatása miatt megvontak tőle, a megvonás időpontjától számított 5 évig,

b) valamely, korábban részére vagy más személy részére nyújtott támogatás összegét – bár arra köteles lett volna – nem térítette vissza az államnak, vagy

c) a támogatás iránti kérelmében foglaltak ellenőrzésére irányuló vizsgálat elvégzését akadályozza.”

4. §

A Jst. II. Fejezete a következő szöveggel lép hatályba:

„II. Fejezet

TÁMOGATÁS A POLGÁRI ELJÁRÁSOKBAN

A támogatás formája

11. § Az állam a jogi segítségnyújtás keretében a törvényben meghatározott polgári peres és nemperes eljárásokban (a továbbiakban együtt: per) a felperes, az alperes, a beavatkozó (perbehívott), a kérelmező és a kérelmezett fél részére a pártfogó ügyvédi képviselőt biztosítja és annak költségét a fél helyett megelőlegezi vagy viseli.

11/A. § (1) A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény szerint költségmentességben (a továbbiakban e fejezetben: költségmentesség) részesülő fél pártfogó ügyvédjének államot terhelő díja e törvény szerint kerül megfizetésre és a pártfogó ügyvéd díját az állam – külön jogszabályban meghatározottak szerint – megelőlegezi.

(2) Ha az állam a pártfogó ügyvédi képviselőt a 14. § a) pontja alapján biztosítja a fél számára, és a pártfogó ügyvéd díjának viselésére a bíróság nem kötelezi a perben az ellenérdekű felet, a pártfogó ügyvéd díját az állam viseli. Egyebekben a pártfogó ügyvéd díjazására az (1) bekezdésben foglaltak az irányadóak.

(3) Ha a bíróság a pártfogó ügyvéd díjának viselésére a perben az ellenérdekű felet kötelezte, ez a fél köteles megfizetni az államnak a megelőlegezett pártfogó ügyvédi díjat.

11/B. § (1) Ha az állam a fél számára a 15. § alapján biztosítja a pártfogó ügyvédet, a fél helyett a pártfogó ügyvéd díját megelőlegezi.

(2) Ha a bíróság nem kötelezte a perben az ellenérdekű felet a pártfogó ügyvéd díjának viselésére, a fél köteles a megelőlegezett pártfogó ügyvédi díjat az állam részére visszatéríteni.

(3) Ha a bíróság a pártfogó ügyvéd díjának viselésére a perben az ellenérdekű felet kötelezte, ez a fél köteles megfizetni az államnak a megelőlegezett pártfogó ügyvédi díjat.

A támogatás igénybevételének feltételei

12. § Támogatásban részesül az a 13. §-ban meghatározott és rászorultnak tekintendő fél,

a) aki jogban járatlansága vagy az ügy bonyolultsága folytán személyesen eljárva nem lenne képes a perben érdekeit eredményesen képviselni, eljárási jogait hatékonyan gyakorolni, vagy

b) akinek a perében a jogi képviselet kötelező.

13. § A támogatásban részesíthető

a) a 4. § (1) bekezdése szerinti feltételeknek megfelelő fél;

b) a menekültügyi eljárásban hozott határozat bírósági felülvizsgálata iránt kérelmet benyújtó személy;

c) külföldi fél olyan perben, amelyben tárgyi költségfeljegyzési jog áll fenn;

d) a 15. § alapján nyújtott támogatás esetében a kiemelkedően közhasznú szervezet és a munkavállalói érdek-képviseleti szervezet az általa közérdekből, külön jogszabály felhatalmazása alapján indított perben.

14. § A támogatásra rászorulnak tekintendő

a) az 5. §-ban és a 7-9. §-ban meghatározott feltételeknek megfelelő fél,

b) a költségmentességben részesült fél, ha a költségmentesség kiterjed a pártfogó ügyvédi képviselet költségeire is.

15. § A támogatásra – a 14. §-ban foglaltakon túlmenően – rászorulnak tekintendő

a) a 6. §-ban és a 7-9. §-ban foglalt feltételeknek megfelelő fél;

b) a 9/A. §-ban foglalt feltételeknek megfelelő fél, ha a külön törvény szerinti eljárásban megállapították azt, hogy bűncselekmény áldozata, jogosult az áldozatsegítési szolgáltatások igénybevételére és bűncselekménnyel okozott kár megtérítése, illetve a bűncselekménnyel összefüggésben keletkezett jog- vagy érdeksérelem elhárítása érdekében indít pert, kivéve ha a 14. § szerint minősül rászorultnak;

c) a fél, ha tárgyi költségfeljegyzési jog illeti meg;

d) vagyoni helyzetétől függetlenül a 13. § d) pontjában megjelölt szervezet.

A támogatás kizártsága

16. § (1) A feltételek teljesítése esetén sem lehet a támogatást engedélyezni a következő esetekben:

a) ha az ügyben a jogi képviselet költségeit vagy a tényleges jogi képviseletet a fél más állami támogatási rendszerben biztosított támogatásként megkapta;

b) a 10. § (2) bekezdésében szabályozott esetekben, kivéve ha lehetőség van a 10. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazására.

(2) Ha a fél rászorultsága a 14. § *a)* pontján vagy a 15. §-on alapul, a következő esetekben is kizárt a támogatás engedélyezése:

- a)* a fél pereskedése rosszhiszeműnek vagy már előre teljesen eredménytelennek látszik;
- b)* a fél mint engedményes lép fel, és valószínűnek mutatkozik, hogy az engedményezés a támogatás igénybevételével történő perlés lehetővé tételét célozta;
- c)* az eljárás előzetes bizonyítás lefolytatására irányul;
- d)* a fél a 3. § (3) bekezdésének *d)-f)* pontjában megjelölt tárgyú perhez kér támogatást.”

5. §

A Jst. 19. §-a a következő szöveggel lép hatályba:

„19. § (1) A támogatásra a sértett, a magánvádló, a magánfél, az egyéb érdekelt és a pótmagánvádló – a (3) bekezdésben foglalt kivétellel – akkor tekintendő rászorultnak, ha

- a)* jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján megfelel az 5. §-ban és a 7-9. §-ban foglalt feltételeknek, vagy
- b)* jövedelmi és vagyoni viszonyai alapján megfelel a 9/A. § szerinti feltételeknek, továbbá a külön törvény szerinti eljárásban megállapították azt, hogy bűncselekmény áldozata és jogosult az áldozatsegítési szolgáltatás igénybevételére.

(2) Nem engedélyezhető a támogatás

- a)* a 10. § (2) bekezdésében szabályozott esetekben, kivéve ha lehetőség van a 10. § (3) bekezdésének alkalmazására, vagy
- b)* ha a jogi képviselő költségeit vagy a tényleges jogi képviselőt a fél más állami támogatási rendszerben biztosított támogatásként megkapta.

(3) A kiskorú sértett és magánfél a jövedelmi és vagyoni viszonyaira tekintet nélkül jogosult a támogatásra; nem részesíthető azonban támogatásban, ha a jogi képviselő költségeit vagy a tényleges jogi képviselőt a fél más állami támogatási rendszerben biztosított támogatásként megkapta.”

6. §

A Jst. 23. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A támogatás engedélyezése iránti ügyben az ügy érdemében hozott döntésnek minősül:

- a)* a támogatás engedélyezése vagy a kérelem elutasítása,
- b)* a támogatás megvonása,
- c)* a támogatás összegének meghatározása,

- d) a támogatás visszatérítésére kötelezés,
- e) döntés részletfizetés, halasztás vagy méltányossági kérelem tárgyában.”

7. §

A Jst. 52-59. §-a és az azokat megelőző alcímek a következő szöveggel lépnek hatályba:

„A támogatás engedélyezése iránti kérelem

52. § (1) Támogatásként a pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyezését a fél a pert befejező határozatot megelőző tárgyalás berekesztéséig (nemperes eljárás befejezéséig) kérheti.

(2) A támogatás hatálya a támogatás engedélyezéséről szóló határozat jogerőre emelkedésétől kezdve a per jogerős befejezéséig tart.

53. § A kérelemben a félnek meg kell jelölnie

- a) a kért támogatást,
- b) a pert lefolytató bíróságot és annak a pernek a tárgyát és az ügyszámát, amelynek lefolytatásához a támogatást kéri; ha pedig a per még nem indult meg, az ellenfél nevét, lakóhelyét (székhelyét), a jogvita tárgyát és az eljárás lefolytatására illetékes bíróságot.

54. § A fél 24. § szerinti bejelentési kötelezettsége a per jogerős befejezésig áll fenn, ezt követően pedig a támogatás visszatérítésére köteles fél a lakóhelyében, tartózkodási helyében, szálláshelyében és munkavégzésének helyében bekövetkezett változást köteles 3 munkanapon belül bejelenteni a visszatérítési kötelezettségének fennállásáig.

A támogatást engedélyező határozat

55. § A támogatást engedélyező határozatnak tartalmaznia kell a következőket is:

- a) a perre vonatkozó adatokat (bíróság, – ha ismert – az ügyszám, felek neve, címe, a per tárgya);
- b) azt, hogy a fél melyik rászorultsági feltétel fennállta (14. és 15. §) alapján részesül támogatásban;
- c) azt, hogy a fél a támogatásra mely időponttól szerzett jogosultságot.

A támogatás felülvizsgálata és megvonása

56. § A jogi segítségnyújtó szolgálat a támogatás feltételeinek fennállását felülvizsgálja

a) a per jogerős befejezéséig – az engedélyezés időpontjához képest – kétévente,

b) a támogatás hatályának fennállása alatt bármikor, ha adat merül fel arra nézve, hogy a feltételek már az engedélyezéskor sem álltak fenn, vagy utóbb megszűntek.

57. § (1) Ha a támogatás megvonására azért került sor, mert az igénybevételének a feltételei a támogatás iránti kérelem előterjesztésekor sem álltak fenn és a fél a kérelmében valótlan adatot szolgáltatott, a fél a részére nyújtott támogatást köteles visszatéríteni. A jogi segítségnyújtó szolgálat kötelezi a felet, hogy a határozat jogerőre emelkedését követő 8 napon belül végrehajtás terhe mellett térítse vissza az állam által megelőlegezett pártfogó ügyvédi díjat.

(2) Ha a jogi segítségnyújtó szolgálat a támogatást azért vonja meg, mert az engedélyezés feltételei utóbb szűntek meg, vagy eredetileg sem álltak fenn, de a támogatás engedélyezése során a fél nem szolgáltatott ezzel összefüggésben valótlan adatot, a fél a megvonás időpontjától kezdve köteles az előlegezett pártfogó ügyvédi díjat megfizetni.

58. § A jogi segítségnyújtó szolgálat a támogatás jogerős megvonásáról értesíti a bíróságot és a pártfogó ügyvédet.

A támogatás nyilvántartása

59. § A támogatás nyilvántartása a következő adatokat is tartalmazza:

a) a bíróság megnevezése, a per ügyszáma, a felek neve és a per tárgya,

b) a fél helyett előlegezett pártfogó ügyvédi díj összege,

c) a visszatérítésre köteles perbeli ellenfél adatai (név, anyja neve, születési időpont, lakóhely; szervezet esetében elnevezés, székhely, nyilvántartást vezető szerv, nyilvántartási szám)."

8. §

A Jst. 61-62. §-a és az azokat megelőző alcímek a következő szöveggel lépnek hatályba:

„A pártfogó ügyvédi képviselő igénybevétele

61. § (1) A fél – a támogatást engedélyező jogerős határozat jogi segítőnek történő átadása mellett – a határozatban megjelölt perben a képviselőre a határozat kézhezvételétől számított 60 napon belül meghatalmazást adhat jogi segítőnek.

(2) Ha a fél képviselőt pártfogó ügyvédként jogi segítő nem vállalja és ez – a határidőkre tekintettel – a jogainak a sérelmével járhat, a fél az eljárási határidő elmulasztása esetén erre hivatkozással a perben igazolási kérelmet terjeszthet elő, a jogi segítségnyújtó szolgálat pedig részére – kérelmére – pártfogó ügyvédként jogi segítőt vagy kivételesen ügyvédet vagy ügyvédi irodát rendel ki.

(3) A jogi segítő

a) a támogatás engedélyezésének, felülvizsgálatának, megvonásának, visszatérítésének a feltételeiről, szükség esetén a (2) bekezdés szerinti igazolási kérelem előterjesztésének lehetőségéről a hozzá a támogatás igénybevétele érdekében vagy tájékoztatásért forduló felet tájékoztatja,

b) a fél részére a támogatás engedélyezése iránti kérelemhez szükséges nyomtatványokat rendelkezésre bocsátja és kitöltésükben segítséget nyújt.

(4) A jogi segítő a (3) bekezdés szerinti tevékenységéért díjat nem számíthat fel.

(5) A fél képviselőtét pártfogó ügyvédként elvállaló jogi segítő (vagy kirendelt más ügyvéd, ügyvédi iroda a meghatalmazás elfogadásától (a kirendelést tartalmazó döntés kézhezvételétől) számított 8 napon belül köteles értesíteni

a) nevéről, irodájának címéről a jogi segítségnyújtó szolgálatot és a bíróságot, továbbá bankszámlaszámáról a jogi segítségnyújtó szolgálatot;

b) a per ügyszámáról (ha azt a támogatást engedélyező határozat még nem tartalmazta), és a per tárgyában, peres felek személyében bekövetkezett változásról a jogi segítségnyújtó szolgálatot.

(6) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltak megfelelő alkalmazásával kell eljárni akkor is, ha a pártfogó ügyvédi képviselő a támogatás hatályának fennállása alatt, de a támogatás megvonása nélkül szűnik meg.

A pártfogó ügyvéd díjának kifizetése és visszatérítése

62. § (1) A támogatás engedélyezésének ügyében eljáró jogi segítségnyújtó szolgálat a pártfogó ügyvéd kérelmére

a) megállapítja a pártfogó ügyvédi díj, illetve a fél helyett az állam által kifizetendő pártfogó ügyvédi díj összegét;

b) ha annak külön jogszabályban foglalt feltételei fennállnak, megállapítja a pártfogó ügyvéd részére fizetendő pártfogó ügyvédi díjelőleg összegét;

c) ha a pártfogó ügyvédi díj viselésére nem az állam köteles, kötelezi a pártfogó ügyvédi díj viselésére köteles perbeli ellenfelet a díj pártfogó ügyvéd részére történő megfizetésére, levonva belőle a (3) bekezdés szerinti pártfogó ügyvédi díjelőleg összegét.

(2) Ha a fél a pártfogó ügyvédi díj visszatérítésére köteles, a jogi segítségnyújtó szolgálat kötelezi az előlegezett pártfogó ügyvédi díj visszatérítésére. A visszatérítésre legfeljebb egyéves határidő biztosítható, e határidőn belül pedig a részletekben történő teljesítés is engedélyezhető.

(3) A (2) bekezdés megfelelő alkalmazásával kell eljárni akkor is, ha a pártfogó ügyvédi díjelőleg visszatérítésére a fél perbeli ellenfele köteles. A visszatérítési kötelezettség teljesítésének határideje ebben az esetben 30 nap.

(4) A pártfogó ügyvéd a díjának megállapítása iránti kérelmét a per jogerős befejezését követő 6 hónapon belül terjesztheti elő; ezt követően pedig akkor, ha igazolja, hogy a perköltség viseléséről szóló jogerős határozatot 6 hónapon belül vette kézhez.

(5) A díj megállapítására irányuló eljárásról a felet és perbeli ellenfelét értesíteni nem kell.

(6) A határozat jogerőre emelkedését követően a jogi segítségnyújtó szolgálat intézkedik a fél helyett az állam által kifizetendő (előlegezendő) pártfogó ügyvédi díj kifizetése iránt; a díj kifizetése a célelőirányzat terhére történik.”

9. §

A Jst. 63. §-a a következő szöveggel lép hatályba:

„63. § (1) A személyes költségmentesség és a pártfogó ügyvédi képviselet (e §-ban a továbbiakban együtt: támogatás) engedélyezésére, igénybevételére és a támogatás folyósítására a VI. Fejezetben foglalt szabályokat az e §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A támogatás iránti kérelmet – ha a büntetőeljárásról szóló törvény másként nem rendelkezik – legkésőbb a bíróság ügdyöntő határozata meghozatalának céljából tartott tanácsüléséig lehet előterjeszteni a jogi segítségnyújtó szolgálathoz. A támogatás hatálya a kérelem előterjesztésétől kezdve a büntetőeljárás jogerős bejezéséig, illetve a rendkívüli perorvoslati és különleges eljárás befejezéséig terjed és nem hat vissza a büntetőeljárás megindulására; a pártfogó ügyvédi képviseletre való jogosultság a büntetőeljárás bírósági szakaszára terjed ki.

(3) A kérelemben a félnek meg kell jelölnie

- a)* a kért támogatást (pártfogó ügyvédi képviselet, személyes költségmentesség),
- b)* a büntetőeljárást lefolytató hatóságot és az ügyszámot.

(4) A támogatás iránti kérelemben foglaltak ellenőrzése során a félen kívül a büntetőeljárásban szereplő egyéb személyek meghallgatására nem kerül sor.

(5) A támogatást engedélyező határozatnak tartalmaznia kell a következőket is:

- a)* a büntetőeljárásra vonatkozó adatokat (büntetőeljárást lefolytató hatóság, büntetőügy száma, vádlott neve, bűncselekmény);
- b)* a támogatás formáját (pártfogó ügyvédi képviselet, pótmagánvádló személyes költségmentessége);
- c)* a támogatás hatályát.

(6) A pártfogó ügyvéd díjának megfizetésére kötelezés és a díj kifizetése tekintetében a 62. §-ban foglaltak megfelelő alkalmazásával kell eljárni.”

10. §

A Jst. 66. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az ügyvéd és a közjegyző akkor kérheti a felvételét a névjegyzékbe, ha

- a) tevékenységét, illetve szolgálatát nem szünetelteti,
- b) fegyelmi eljárás során tevékenységének gyakorlását nem függesztették fel, illetve szolgálatából nem függesztették fel, és
- c) nem áll fegyelmi büntetés hatálya alatt.”

11. §

A Jst. 67. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A hároméves időtartam lejártával a szolgáltatási szerződés újabb három évre meghosszabbítható, ha a jogi segítő úgy nyilatkozik, hogy a névjegyzékbe vételt kizáró ok továbbra sem áll fenn.”

12. §

A Jst. 70. §-ának (1) bekezdése a következő *d)* ponttal egészül ki:

(A jogi segítő – ha annak e törvényben foglalt feltételei fennállnak – a szolgáltatási szerződésben megjelölt időszakban és szakterületen köteles a fél számára jogi szolgáltatást nyújtani, kivéve, ha)

„*d)* a szolgáltatás nyújtását lehetetlenné teszi az, hogy – a jogi segítőn kívül álló okból – a féllel nem tud együttműködni, és a közreműködés ezen okból történő megtagadásához a jogi segítségnyújtó szolgálat előzetesen hozzájárult.”

EGYES KAPCSOLÓDÓ TÖRVÉNYEK MÓDOSÍTÁSA

13. §

(1) A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 7. §-a (2) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az (1) bekezdésben foglaltak teljesülése érdekében a bíróság köteles a felet – ha nincs jogi képviselője – perbeli eljárási jogairól és kötelezettségeiről, valamint a pártfogó ügyvédi képviselést engedélyezésének lehetőségéről a szükséges tájékoztatással ellátni.”

(2) A Pp. 73/B. §-ának (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A jogi képviselővel nem rendelkező fél által benyújtott – a 73/A. § a) pontjában meghatározott – kérelem nem hatálytalan, ha:

a) a fél pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő, vagy

b) a bíróság egyéb okból köteles elutasítani a kérelmet – ide nem értve a (4) bekezdésben szabályozott esetet.

(3) A bíróság a (2) bekezdés a) pontjában meghatározott esetben azt követően hívja fel a 73/A. §-ban meghatározott kérelmet előterjesztő felet, hogy jogi képviseletéről 60 napon belül gondoskodjék, ha a kérelmet a (2) bekezdés b) pontjában említett okból nem utasítja el.”

(3) A Pp. 84. §-a és az azt megelőző alcím helyébe a következő rendelkezés és alcím lép:

„Költségkedvezmények

84. § (1) Azt a felet (ideértve a beavatkozót is), aki jövedelmi és vagyoni viszonyai folytán a perköltséget fedezni nem tudja, jogai érvényesítésének megkönnyítése végett – kérelmére részleges vagy teljes költségmentesség illeti meg. A költségmentesség az alábbi kedvezményeket jelenti:

a) illetékmentesség;

b) mentesség az eljárás során felmerülő költségek (tanú- és szakértői díj, ügygondnoki és tolmácsi díj, pártfogó ügyvéd díja, helyszíni tárgyalás és szemle költsége stb.) előlegezése és – ha e törvény másként nem rendelkezik – megfizetése alól;

c) mentesség a perköltség-biztosíték letétele alól;

d) pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezése iránti igény, ha azt törvény lehetővé teszi.

(2) A fél nem részesíthető költségmentességben, ha azt külön törvény kizárja. A fél számára teljes költségmentesség kivételesen és csak akkor engedélyezhető, ha a várható perköltség összege a rendelkezésre álló adatok alapján előreláthatólag lehetetlenné teszi a bírósághoz fordulást.

(3) A teljes költségmentesség az (1) bekezdésében meghatározott valamennyi költségre, a részleges költségmentesség pedig a költségek meghatározott hányadára, vagy tételesen meghatározott költségekre vonatkozik. Ha a fél részleges költségmentességben részesül, a mentességgel nem érintett költségekre megilleti a költségfeljegyzés joga.

(4) Az (1) bekezdés *b)* pontja alá eső azon költségeket, amelyeknek előlegezése alól a költségmentességben részesülő fél mentesül, az állam előlegezi, kivéve az ügygondnoki díjat. Az ügygondnoki díj megfizetésére – a perköltségek viselésére vonatkozó általános szabályok figyelembevételével és a költségmentesség teljes vagy részleges jellegétől függetlenül – a pervesztes felet akkor is kötelezni kell, ha költségmentességben részesül.”

(4) A Pp. 85. §-a (5) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az Európai Unió tagállamának állampolgára és az Európai Unióon kívüli államnak az Európai Unió tagállamában jogszerűen tartózkodó állampolgára a magyar állampolgárokra irányadó feltételek szerint jogosult költségmentességre; e személyek és az Európai Unió tagállamában bejegyzett külföldi jogi személyek, szervezetek perköltség-biztosíték letételére nem kötelezhetőek.”

(5) A Pp. a következő 85/A. §-sal egészül ki:

„85/A. § (1) A külön jogszabályban meghatározott perekben a felet (beavatkozót) jövedelmi és vagyoni viszonyaira, valamint a 85. § (1)-(3) bekezdéseiben foglalt feltételekre tekintet nélkül költségfeljegyzési jog illeti meg (tárgyi költségfeljegyzési jog).

(2) Tárgyi költségfeljegyzési jog esetében

a) a 84. § (1) bekezdésének *b)* pontja alá eső költségeket az állam előlegezi, kivéve azokat a költségeket, melyeket a fél a tárgyi költségfeljegyzési jog ellenére is köteles megelőlegezni;

b) a felet megilleti az illetékfeljegyzés joga.

(3) A tárgyi költségfeljegyzési jog a külföldit nemzetközi megállapodás vagy viszonyosság hiányában is megilleti, a perköltség-biztosíték alól azonban a külföldi – kivéve a 85. § (5) bekezdésben megjelölt felet – is csak akkor mentesül, ha ezt nemzetközi megállapodás vagy viszonyosság lehetővé teszi. A viszonyosság fennállása tekintetében az igazságügyért felelős miniszter nyilatkozata irányadó.

(4) Ha tárgyi költségfeljegyzési jog esetében a felet a bíróság a perköltség megfizetésére kötelezi, az állam által előlegezett költségeket és a feljegyzett illetéket köteles az államnak megfizetni.

(5) Ha külföldi állam joga a magyar félnek a tárgyi költségfeljegyzési jognál több kedvezményt biztosít a külföldi bíróság előtt, a perben ezen előnyösebb szabályokat kell alkalmazni a magyar bíróság előtt pereskedő külföldi féllel szemben is.”

(6) A Pp. 86. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A (2) és (3) bekezdés rendelkezéseit a tárgyi költségfeljegyzési jogra megfelelően alkalmazni kell.”

(7) A Pp. 87. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„87. § (1) A pártfogó ügyvédi képviselőt külön törvény szerint a jogi segítségnyújtó szolgálat engedélyezi.

(2) A bíróság a perköltség viseléséről szóló határozatában – a díj összegének megállapítása nélkül, a pervezettség arányának meghatározásával – megállapítja, hogy a pártfogó ügyvédi díj viselésére ki köteles. Az első fokon eljáró bíróság a jogerős határozatról a következő adatok közlésével 8 napon belül értesíti a jogi segítségnyújtó szolgálatot:

a) felek neve,
 b) per tárgya,
 c) a pártfogó ügyvédi díj viselésére vonatkozó döntés,
 d) a pártfogó ügyvédi díj viselésére köteles fél megjelölése (név, lakóhely, anyja neve, születési időpontja, szervezet esetében elnevezés, székhely, nyilvántartó szerv megnevezése, nyilvántartási szám).

(3) A pártfogó ügyvéd az őt megillető díjakat a perköltségben elmarasztalt ellenféllel szemben közvetlenül érvényesítheti, a pervezettség ellenfél pedig köteles az állam által megelőlegezett pártfogó ügyvédi díj összegét közvetlenül az államnak megfizetni.”

(8) A Pp. 395. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy

a) a bírósági ügyvitel rendjét az Országos Igazságszolgáltatási Tanáccsal egyetértésben;
 b) az ügygondnok részére járó díjazást az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben;
 c) a bírósági letétkezelés szabályait;
 d) a gondnokság alá helyezett névjegyzékének adatairól vezetett számítógépes nyilvántartás igénybevételeinek részletes szabályait, illetve a költségtérítés összegét;
 e) azon perek körét, amelyekben a felet tárgyi költségfeljegyzési jog illeti meg, és e perekben azokat a költségeket, amelyeket a fél a tárgyi költségfeljegyzési jog ellenére is köteles előlegezni, illetve viselni, az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben;
 f) a költségmentesség, a tárgyi költségfeljegyzési jog és az illetékeljegyzési jog előfeltételeire, engedélyezésére, megvonására, valamint a költségek előlegezésére, illetve az előlegezett költségek megfizetésére és behajtására vonatkozó részletes szabályokat az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben

rendeletben állapítsa meg.”

14. §

(1) A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 229. §-a a következő (3) és (4) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A sértettet tájékoztatni kell a pótmagánvádlóként történő fellépés feltételeiről, valamint arról, hogy ha jövedelmi és vagyoni viszonyai folytán nem tud jogi képviselétéről gondoskodni, személyes költségmentesség és pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezése iránt a jogi segítségnyújtó szolgálathoz fordulhat.

(4) Ha a sértett a személyes költségmentesség és a pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezése iránt kérelmet terjesztett elő, az (1) bekezdés szerinti határidőt a kérelem tárgyában hozott jogerős határozat közlésétől kell számítani. Erről a sértettet tájékoztatni kell.”

(2) A Be. 312. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a vád elejtése esetén pótmagánvádnak van helye, a bíróság a tárgyalást elnapolja, és tizenöt napon belül kézbesíti a sértettnek az ügyész vádelejtést tartalmazó nyilatkozatát, továbbá tájékoztatja a 229. § (3) bekezdésében foglaltakról. Ha a sértett hatvan napon belül nem lép fel pótmagánvádlóként, az eljárást a bíróság megszünteti. Erre a sértettet figyelmeztetni kell.”

(3) A Be. 312. §-a a következő (4) és (5) bekezdéssel egészül ki, egyúttal a jelenlegi (4)-(7) bekezdés számozása (6)-(9) bekezdésre változik:

„(4) Ha a sértett a személyes költségmentesség és a pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezése iránt kérelmet terjesztett elő, az (1) bekezdés szerinti határidőt a kérelem tárgyában hozott jogerős határozat közlésétől kell számítani.

(5) Ha a sértett a (4) bekezdés szerinti kérelmet terjesztett elő, erről a kérelem előterjesztésétől számított nyolc napon belül tájékoztatja az ügyben addig eljáró bíróságot. A tájékoztatás elmulasztása esetén a (4) bekezdés szerinti határidő-számítás nem alkalmazható. Erre a sértettet figyelmeztetni kell.”

(4) A Be. 340. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A bíróság ügydöntő határozatában az összeg meghatározása nélkül, illetve a díj arányos részének meghatározásával megállapítja, hogy ki viseli a pártfogó ügyvédi díjat. A jogerős határozatot hozó bíróság a pártfogó ügyvédi díj viseléséről szóló jogerős határozatról a következő adatok közlésével értesíti a jogi segítségnyújtás engedélyezése ügyében eljáró jogi segítségnyújtó szolgálatot:

a) a pártfogó ügyvédi díj viselésére vonatkozó döntés,

b) a pártfogó ügyvédi díj viselésére köteles személy megjelölése (név, lakóhely, anyja neve, születési időpontja, szervezet esetében elnevezés, székhely, nyilvántartó szerv megnevezése, nyilvántartási szám).”

(5) A Be. 343. §-a (2) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:

„Ha a pótmagánvádló jogi képvisellete az eljárás alatt megszűnik, a bíróság az erről való tudomásszerzést követő nyolc napon belül felhívja a pótmagánvádlót, hogy jogi képviseléről tizenöt napon belül gondoskodjék, továbbá tájékoztatja arról, hogy ha jövedelmi és vagyoni viszonyai folytán nem tud jogi képviseléről gondoskodni, személyes költségmentesség és pártfogó ügyvédi képviselést engedélyezése iránt a jogi segítségnyújtó szolgálathoz fordulhat.”

(6) A Be. 343. §-ának (4)-(6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép és a § a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Ha a pótmagánvádló a személyes költségmentesség és a pártfogó ügyvédi képviselést engedélyezése iránt kérelmet terjesztett elő, a (2) bekezdés szerinti tizenöt napos határidőt a kérelem tárgyában hozott jogerős határozat közlésétől kell számítani.

(5) Ha a pótmagánvádló a (4) bekezdés szerinti kérelmet terjesztett elő, erről a kérelem előterjesztésétől számított nyolc napon belül tájékoztatja az ügyben addig eljáró bíróságot. A tájékoztatás elmulasztása esetén a (4) bekezdés szerinti határidő-számítás nem alkalmazható. Erre a pótmagánvádlót figyelmeztetni kell.

(6) A pótmagánvádló a vádat nem terjesztheti ki.

(7) A perbeszédet a pótmagánvádló képviselője tartja.”

15. §

A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 15. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki és a § eredeti szövegének számozása (1) bekezdésre változik:

„(2) Az első fokon eljáró bíróság végrehajtási lapot állít ki a jogi segítségnyújtó szolgálatnak a pártfogó ügyvédi díjnak a pártfogó ügyvéd részére történő megfizetésére kötelező határozata alapján.”

16. §

(1) Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Üt.) 31. §-ának (5) bekezdése a következő szöveggel lép hatályba:

„(5) Pártfogó ügyvédi képviselést ügyvéd meghatalmazás útján is elláthat, ha a külön jogszabály szerinti jogi segítőként működik.”

(2) Az Üt. 131. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy rendelettel szabályozza

- a)* a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költséget,
- b)* a pártfogó ügyvéd díjazását és a kirendelés ellátásának díját,
- c)* az ügyvédjelölti joggyakorlatot.”

17. §

(1) Az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 3. §-ának (2) bekezdése a következő mondatral egészül ki:

„A névjegyzék vezetésével kapcsolatos eljárásban méltányossági eljárásnak nincs helye.”

(2) A Szaktv.

a) 32. §-ának (1) bekezdésében a „2008. január 1-jéig” szövegrész helyébe a „2009. december 31-ig”,

b) 32. §-ának (8) bekezdésében a „2008. január 1-ig” szövegrész helyébe a „2009. július 1-jéig”

szövegrész lép.

18. §

(1) A jogügyletek biztonságának erősítése érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló 2007. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Jbt.) 65. §-a (3) bekezdésének *a)* pontja hatályát veszti.

(2) A Jbt. 65. §-a a következő új (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az Üt. 116. §-ának (6) bekezdése 2008. július 1-jén a hatályát veszti.”

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

19. §

(1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.

(2) E törvény 13-15. §-a és 21. §-ának (4) bekezdése 2008. január 1-jén lép hatályba.

(3) E törvény hatálybalépését követő napon hatályát veszti e törvény 1-3. §-a, 6. §-a, 10-12. §-a 16. §-ának (2) bekezdése, 17-18. §-a, 21. §-ának (3) bekezdése, valamint 22. §-a. E bekezdés e törvény hatálybalépését követő második napon hatályát veszti.

(4) 2008. január 2-án hatályát veszti e törvény 1. §-t megelőző alcíme, 4. §-a, 5. §-a, 7-9. §-a, 13-16. §-a, 13. §-t megelőző alcíme és 21. §-a. E bekezdés 2008. január 3-án hatályát veszti.

20. §

(1) A Jst-nek a törvény 1-3. §-ával, 6. §-ával, 10-12. §-ával és 22. §-ával megállapított rendelkezéseit a törvény hatályba lépésekor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

(2) A Pp-nek és a Be-nek a törvény 13. §-ával és 14. §-ával megállapított rendelkezéseit a 2008. január 1-jét követően indult ügyekben kell alkalmazni.

21. §

(1) A Jst.

a) 76. §-a (2) bekezdésének az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 57. §-a (1) bekezdésének *r)* pontját beiktató rendelkezése, valamint 77., 80., 81. és 85. §-a,
b) 82. §-a (5) bekezdésének a Be. 343. §-ának (4) bekezdését megállapító rendelkezése

nem lép hatályba.

(2) A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény hatálybalépésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi LXXXIII. törvény 135. §-a és 137. §-a nem lép hatályba.

(3) Hatályát veszti

a) a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény 19. §-ának (6) bekezdése,

b) a bűncselekmények áldozatainak segítségéről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény 48. §-ának (7) és (8) bekezdése,

c) a kormányzati szervezetalkítással összefüggő törvénymódosításokról szóló 2006. évi CIX. törvény 175. §-ának (1) bekezdése.

(4) Hatályát veszti a Pp. 85. §-a (4) bekezdésének második mondata és (6) bekezdése, 88. §-a, továbbá 395. §-ának (4)-(6) bekezdése.

22. §

(1) A Jst.

a) 3. §-a (1) bekezdésének *g)* pontjában a „beadvány” szövegrész helyébe a „beadvány (kereset, kérelem, feljelentés, vádindítvány stb.)” szöveg,

b) 8. §-ának (1) bekezdésben és a 9. §-ának (1) bekezdésében az „az 5. vagy a 6. §-ban megállapított összeghatárt” szövegrész helyébe az „a rászorultsági összeghatárt” szöveg, 9. §-ának (2) bekezdésében az „az 5. és 6. §-ban meghatározott mértékű jövedelem” szövegrész helyébe az „a rászorultsági összeghatárnak megfelelő mértékű jövedelem” szöveg,

c) 10. §-ának (3) bekezdésében az „a jogi szolgáltatás” szövegrész helyébe az „az általa igénybe vett jogi szolgáltatás” szöveg

lép.

(2) A Jst. 3. §-át megelőző alcím helyébe az „A támogatás igénybevételének feltételei” alcím lép, a Jst. 4. és 5. §-át megelőző alcímek pedig a hatályukat veszti.

Általános indokolás

A jogi segítségnyújtás célja az, hogy az arra rászorulóknak – akik jövedelmi, vagyoni viszonyaik miatt nem tudják ennek költségeit saját forrásaikból fedezni – intézményes formában kapjanak segítséget az államtól a jogérvényesítéshez, jogaik védelméhez. A jogi segítségnyújtási szolgáltatásokat a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (Jst.) határozta meg, ezek: peren kívüli segítségnyújtásként jogi tanácsadás és okiratszerkesztés; büntető ügyekben a sértett, magánvádló, magánfél, egyéb érdekelt pártfogó ügyvédi képviselője és a pótmagánvádló személyes költségmentessége; polgári ügyekben a Polgári perrendtartás szerinti költségkedvezmények biztosítása és azok részeként pártfogó ügyvédi képviselője. A peren kívüli jogi segítségnyújtás új állami szolgáltatásként jelentkezett, a peres jogi segítségnyújtási szolgáltatások pedig lényegében a már ma is létező segítségnyújtási formák megreformált változatai.

A Jst. peren kívüli jogi segítségnyújtásra vonatkozó rendelkezései 2004. április 1-jén léptek hatályba; ez időponttól kezdve az arra rászorultak számára az állammal e tevékenység ellátására szerződött és névjegyzékbe felvett jogi segítők jogi tanácsokat adnak és beadványokat, okiratokat szerkesztenek. Ez a jogi segítői közreműködés a bírósági eljárásokban való eredményes részvételt ugyanakkor csak annyiban tudja elősegíteni, hogy a felek eljárási jogaikról, kötelezettségeikről tájékoztatást kaphatnak, illetve a jogi segítő elkészítheti számukra az eljárást kezdeményező iratot (pl. keresetlevelet, kérelmet stb.). Az ügyfelek hatékony jog-, illetve érdekérvényesítéséhez viszont bizonyos esetekben az is elengedhetetlen, hogy a jogban jártas szakember a bírósági eljárásban részt vegyen, a fél képviselőjét ellássa. A törvényjavaslat (a továbbiakban: Javaslat) ennek szem előtt tartásával bővíti az állami segítségnyújtás területeit és határozza meg a 2008. január 1-jétől igénybe vehető új jogi segítségnyújtási szolgáltatásokat. Ezek az új szolgáltatások – a 2003-ban elfogadott szabályozási elvek alapul vételével – kerülnek kialakításra, lényegében a jogi segítők polgári ügyben pártfogó ügyvédkénti fellépését jelentik, továbbá a büntető peres jogi segítségnyújtási szolgáltatásokat. Mivel ugyanakkor a Jst. 2003-as elfogadása óta a jogi környezet is megváltozott, a jogi segítségnyújtás gyakorlati tapasztalatai is hasznosíthatóvá váltak, így a Javaslat részben módosított tartalommal lépteti hatályba a Jst. eredeti peres jogi segítségnyújtási rendelkezéseit, részben pedig egyeseket azok közül nem léptet hatályba, hanem új tartalmú szövegeket épít be a Jst-be és a kapcsolódó törvényekbe.

A jogi segítők által nyújtott szolgáltatások bővítése mellett a Javaslat egy másik szempontból is fontos lépés a jogbiztonság erősítése, az esélyegyenlőség elősegítése terén. Ma az állam a pártfogó ügyvédek és a kirendelt védők közreműködésével gondoskodik az arra rászorultak jogi képviselőjéről. Az ügyvédek az érintett eljárást lefolytató bíróságok, hatóságok rendelik ki, az ennek keretében nyújtott jogi szolgáltatás színvonala azonban nem ritkán meg sem közelíti a meghatalmazottak által ellátott jogi képviselője színvonalát. Az államnak ugyanakkor nemcsak a jogi képviselője, de annak megfelelő színvonalát is biztosítani kell, ezért jogalkotási eszközökkel is elő kell segíteni azt, hogy a rászorultak jogi képviselőjének ellátása ne feltétlenül kényszer, hanem önkéntesen vállalt és

szigorúbban számonkérhető feladattá váljon. A jogi segítségnyújtás reformjának ezért fontos célkitűzése volt, hogy a jelenlegi, kirendelésen alapuló pártfogó ügyvédi képviselőket – a külföldi jogrendszerekben bevált modellekhez hasonlóan – felváltsa a jogi segítők önkéntes vállalkozásán alapuló munkaszervezés; a Javaslat ennek részletes szabályait is tartalmazza. Kivételes esetekre – ha jogi segítő időben történő meghatalmazásával nem biztosítható a jogi képviselő – továbbra is fenntartja a kirendelés intézményét, alapvetően azonban a jogi segítői névjegyzékben szereplő mintegy 400 ügyvéd feladata lesz a pártfogó ügyvédi képviselő ellátása.

A jogi segítségnyújtási reform egyik alapeleme a rászorultak differenciáltabb, szélesebb körű támogatása, a másik pedig az állam jogi segítségnyújtással (peres költségkedvezményekkel) kapcsolatos kiadásainak racionalizálása, az indokolatlan kedvezmények megszüntetése. A Javaslat a Jst. utóbbi célt szem előtt tartó rendelkezéseinek életbelépéséről is gondoskodik a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) módosításával. Bevezetésre kerül a polgári perekben a teljes költségmentesség mellett a részleges költségmentesség intézménye; a jövedelmi, vagyoni viszonyok vizsgálata nélkül biztosított költségkedvezményként pedig a perléshez kapcsolódó költségek előlegezése lesz a jövőben az állami szerepvállalás.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

A peren kívüli jogi segítségnyújtás jogi tanácsadást és okirat-, beadványszerkesztést jelent, mely bizonyos esetekben szükségessé teszi a fél ügyében folyó bírósági, hatósági eljárások iratainak megtekintését is. Az eljárási törvények ugyanakkor csak a fél képviselője számára teszik lehetővé az iratokba történő betekintést. A Javaslat ezért úgy rendelkezik, hogy e célból, ilyen korlátozással a peren kívüli szolgáltatást nyújtó jogi segítő is elfogadhat a féltől meghatalmazást. Ez ugyanis bizonyos esetekben ésszerűbb, gyorsabb, olcsóbb módja lehet egy beadvány (pl. rendkívüli jogorvoslati kérelem) előkészítésének, mint ha a fél lenne köteles valamennyi periratot a jogi segítő rendelkezésére bocsátani. A jogi segítői szolgáltatást meghatározó rendelkezés kiegészítése ugyanakkor nem jelenti azt, hogy e körbe tartozna az esetleges másolatkérés költségeinek átvállalása is; annak illetékét ugyanis a félnek továbbra is aszerint kell megfizetnie, hogy az adott eljárásban ez milyen illetékterhet jelent, vagy esetlegesen milyen illetékedvezmények illetik meg. A kiegészítés ehelyett azt eredményezi, hogy a jogi segítő iratbetekintése a Jst. – és végrehajtási rendeletei – szerint díjazható jogi segítői tevékenységgé válik.

A 2. §-hoz

A Jst. az eljárás egyszerűsítése, a költségmegtakarítás érdekében bizonyos esetekben eltekint a rászorultsági vizsgálatról; főként akkor, ha a jogi segítségnyújtási támogatást kérő fél rászorultságát egy másik hatósági eljárásban már – a Jst-ben foglalt, vagy ahhoz hasonló rászorultsági küszöb figyelembe vételével – elbírálták. Ilyen eset a rendszeres szociális

segélyben részülés ténye, melyet a Jst. 5. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja tartalmaz. A Javaslat akként egészíti ki ezt a pontot, hogy nemcsak a fél részére nyújtott segély képezheti alapját a rászorultsági vizsgálat mellőzésének, hanem az is, ha a vele együtt élő valamelyik közeli hozzátartozója kap rendszeres szociális segélyt. A segélyezésre való rászorultság megállapítása ugyanis a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 37/A. §-ának (4) bekezdése alapján a fél és a vele együtt élő közeli hozzátartozók (családtagok) együttes jövedelme alapján kerül megállapításra

A 3. §-hoz

A Jst. bizonyos esetekben a rászorultság megállapíthatósága esetén is kizárja a fél támogatását, így például ha a támogatás elnyerése érdekében valótlan adatot szolgáltat, vagy ha korábban ilyen adatot szolgáltatott és emiatt a támogatást megvonták tőle. A Jst. 10. §-ában lévő szabály a peren kívüli támogatás kizártságára vonatkozik és a peren kívüli támogatással kapcsolatban észlelt visszaélészerű magatartást szankcionálja. A Javaslat úgy egészíti ki a rendelkezést, hogy akkor is kizárt a peren kívüli támogatás nyújtása, ha az említett visszaélészerű magatartást egy peres jogi segítségnyújtási szolgáltatással kapcsolatban tanúsította a fél; a támogatási rendszer tehát ebből a szempontból egységessé válik. A valótlan adatok szolgáltatása miatt a kedvezményezésből történő kizárás a Javaslattal két évről öt évre emelkedik, továbbá nemcsak a támogatott fél visszatérítési kötelezettségének elmulasztása jelent kizáró tényezőt a későbbi támogatás odaítélésénél, hanem az is, ha a fél a korábbi bírósági eljárásban nem volt ugyan támogatott személy, de perbeli ellenfele igen, s az ő részére biztosított támogatás visszatérítését mulasztja el a fél.

A 4. §-hoz

A Javaslat a Jst. polgári eljárásban nyújtható támogatásokat szabályozó II. fejezetét új szöveggel lépteti hatályba: újrafogalmazza a támogatás tartalmát (Jst. 11-11/B. §) és a támogatás odaítélésének feltételeit (12-16. §).

A polgári peres és nemperes eljárásokban a Jst. alapján 2008. január 1-jétől nyújtható támogatás a fél pártfogó ügyvédi képviselőnek biztosítása lesz, illetve a pártfogó ügyvédi képviselő költségeinek állam általi átvállalása vagy annak megelőlegezése. A támogatás tartalma attól függ, hogy a fél rászorultsága az alacsonyabb vagy a magasabb rászorultsági küszöbhez igazodva kerül megállapításra: magasabb jövedelmű fél esetében az állam csak a költségek megelőlegezését vállalja, s csak a legrászorultabbak esetében viseli a költségeket. E két támogatási forma részletszabályait a Javaslattal újonnan beiktatott Jst. 11/A. és 11/B. §-a tartalmazza.

Figyelemmel arra, hogy a perbeli jogi képviselő költsége a perköltség része, ezért alapvetően a Pp. szabályozza azt, hogy milyen esetben köteles a fél vagy ellenfele viselni (a másik fél számára megtéríteni) e költségeket: fő szabály szerint pernyertessége esetén a pereszes ellenfele köteles azt megtéríteni számára, ellenkező esetben pedig azt maga viseli. Abban az esetben, ha a fél a perben az ügyvédi költségre is kiterjedő költségkedvezményben részesült, – ugyancsak a Pp. alapján – a bírósági eljárásban kerül megállapításra ezen költség viselése vagy a fél az alóli mentessége. A Jst-nek ezeket a

szabályokat nem kell megismételnie, csak azokra a felekre kell kimondania a kedvezményt részletező szabályokat, akik nem részesültek a perben költségkedvezményben.

A 11/A. § szerinti esetben a támogatott fél mentesül a jogi képviselettel kapcsolatos költségek előlegezése és viselése alól. A támogatott fél pervesztessége esetében az államot terhelő pártfogó ügyvédi díjat a fél helyett a jogi segítségnyújtó szolgálat fizeti meg a pártfogó ügyvéd számára; a fél pernyertessége folytán pedig ellenfele köteles a perköltség viselésére. Az utóbbi esetben a pártfogó ügyvéd a pervesztes féltől követelheti a részére járó díjat, míg az államtól – annak érdekében, hogy ne legyen teljes mértékben kiszolgáltatva a díja pervesztéstől történő behajtásának – díjelőlegre jogosult, melyet részére a jogi segítségnyújtó szolgálat fizet meg, s utóbb ezt az előleget követelheti vissza az állam a pervesztes ellenféltől.

A 11/B. §-ban szabályozott támogatás a fentiekhez képest arra terjed ki, hogy az államot terhelő pártfogó ügyvédi díjat a fél helyett pervesztessége esetén a jogi segítségnyújtó szolgálat megelőlegezi, s azt a félnek vissza kell térítenie. Abban az esetben, ha pernyertes a támogatott fél, lényegében megegyezik a támogatás a 11/A. §-ban foglaltakkal: a pernyertes pártfogó ügyvéd részére kifizetett díjelőleget a szolgálat a pervesztes ellenféltől követelheti vissza.

A Javaslat értelmében a pártfogó ügyvédi képviselet kiválik a költségmentesség rendszeréből (egyezően a Jst-ben eredetileg is megjelent jogalkotói szándékkal): nem csak az a fél kaphat a jövő évtől pártfogó ügyvédet, aki a Pp. és végrehajtási rendeletei szerint költségmentes, hanem valamennyi, a Jst. szabályai szerint rászorultnak minősülő pereskedő vagy pereskedni kívánó magánszemély. A vagyoni, jövedelmi viszonyok alapján megállapított rászorultság mellett megmarad a pártfogó ügyvédi képviselet igénybe vételének további, a fél, illetve az ügy körülményeihez igazodó feltétele is, viszont egzaktabb megfogalmazást kap: a kötelező jogi képviselet esetén túl akkor van helye pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezésének, ha a fél a jogban járatlansága vagy az ügy bonyolultsága folytán személyesen eljárva nem lenne képes a perben érdekeit eredményesen képviselni, eljárási jogait hatékonyan gyakorolni (Jst. 12. §).

A felek a jövő évtől a jogi segítségnyújtó szolgálatról kérhetik – rászorultságuk esetén (melyet a Jst. szerint kell megállapítani) – a pártfogó ügyvédi képviselet polgári eljárásban történő biztosítását; a pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezésének nem lesz feltétele az, hogy a fél a perben költségmentességben részesüljön. A rászorultsági szabályok megegyeznek a peren kívüli segítségnyújtás jelenleg alkalmazandó szabályaival: az alacsonyabb rászorultsági küszöb alatt (Jst. 5. §) a jogi képviselet költségeit viselné az állam, a magasabb rászorultsági küszöb alatt (Jst. 6., 9/A. §) pedig csak előlegezné azt a fél helyett. Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy a Jst. 5. §-ában meghatározott alacsonyabb rászorultsági küszöb lényegében a személyes költségmentesség 6/1986. (VI. 26.) IM rendeletben megállapított rászorultsági küszöbértéknek megfelelő összeg, ezért a költségmentességet a Jst. azokkal az ellátásokkal kezelné azonos módon, melyek esetében a rászorultságot már nem kell külön vizsgálni [mint a Jst. 5. §-ának (2) bekezdésben meghatározott esetekben]. A költségmentesség és a pártfogó ügyvédi intézmény így csak annyiban függ össze, hogy a bíróság által költségmentességben részesített feleknek járó

pártfogó ügyvédi képviseletet is a jogi segítségnyújtás új rendszerében biztosítja az állam: annak indokoltságáról (a fél jövedelmi, vagyonai viszonyait már nem vizsgálva) a jogi segítségnyújtó szolgálat dönt (erre sem lenne szükség továbbá akkor, ha az ügyben a jogi képviselet kötelező).

A támogatás engedélyezésének feltételeit továbbra is a Jst. 12-16. §-a tartalmazza, a Javaslat ugyanakkor átszerkeszti az érintett §-okat, logikusabb rendszert adva a jogszabályhelyeknek: a 12. §-ban kap helyet a támogatás feltételeit összegző szabály (az kap támogatást, aki a megjelölt személyi körbe tartozik, rászorult és ténylegesen szükséges számára jogi képviselet), a támogatásban részesíthető személyi kört a 13. § tartalmazza, a rászorultság két szintjét a 14. és 15. §, míg a támogatás engedélyezését kizáró okok felsorolása – továbbra is – a 16. §-ban szerepel. A rászorultsági küszöbértékek az 5., továbbá a 6. és 9/A. §-ban foglalt küszöbértékekre utalnak vissza azzal, hogy az alacsonyabb rászorultsági kategóriába tartozik a perben költségmentességre jogosult fél is. A támogatást kizáró okok két szempontból módosulnak. Egyrészt a Jst. 10. §-ának Javaslattal módosított (2) bekezdése már nemcsak a peren kívüli támogatás visszatérítésének elmulasztását, hanem a Jst. alapján nyújtott bármely támogatás visszatérítésének elmulasztását kizáró okként fogalmazza meg. Ez a Jst. 16. §-ában szereplő, a Jst. 10. §-ára történő hivatkozás folytán fordítva is érvényesül: vagyis a peren kívüli támogatás, illetve a büntetőügyben nyújtott támogatás visszatérítésének elmulasztása is kizárja a pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezését (a támogatási rendszer e tekintetben is egységessé válik). A Javaslat amiatt is újraszabályozza a kizáró okokat, mert azoknak a vizsgálatát már nem írja elő a jogi segítségnyújtó szolgálat számára, melyeket a költségmentesség engedélyezése során a bíróság is megvizsgált. Módosul a korábban a fél gazdálkodó tevékenységével kapcsolatos ügyet megjelölő kizáró ok szövege: a peren kívüli szabályok időközbeni módosítására figyelemmel és a támogatási rendszer egységességét szem előtt tartva ehelyütt is a peren kívüli támogatás megfelelő szabályaira utal vissza a törvény.

Az 5. §-hoz

A büntető peres jogi segítségnyújtás szabályainak hatályba lépésével a bíróság helyett a jogi segítségnyújtó szolgálat fog dönteni a sértett, magánvádló, magánfél, egyéb érdekelt pártfogó ügyvédi képviseletéről és a pótmagánvádló személyes költségmentességéről; a jogi segítségnyújtó szolgálat fizeti majd meg a pártfogó ügyvédként eljáró jogi segítők (kirendelt ügyvédek) díját a Jogi segítségnyújtás elnevezésű célleírányzatból. A támogatás formáit meghatározó rendelkezések módosítása nem szükséges; a támogatásra való jogosultságot szabályozó 19. §-t csak azért szövegezi újra a Javaslat, hogy megszüntesse a benne szereplő többszörös visszahivatkozást.

A 6. §-hoz

A Javaslat szerint a jogi segítségnyújtás iránti kérelemről már nem minden esetben kell határozattal dönteni, hanem a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény szabályai érvényesülnek e körben azzal, hogy a Javaslat meghatározza az ügyben érdemi döntés tárgyát képező kérdéseket.

A 7. §-hoz

A Javaslat a támogatás engedélyezésére, felülvizsgálatára, megvonására irányuló eljárás szabályai körében is átvezeti a támogatás tartalmának módosításából eredő változásokat, és elhagyja belőle azokat a rendelkezéseket, amelyek kifejezetten a peres költségkedvezmények engedélyezésére vonatkoznak.

A 8. §-hoz

A Jst-nek a polgári eljárásban nyújtott támogatás különös szabályait tartalmazó VI. fejezetében új szabályokat állapít meg a Javaslat a támogatás igénybe vételére és folyósítására, valamint a visszatérítésére vonatkozóan.

A Javaslat értelmében a pártfogó ügyvédi képviselet engedélyezésével a fél arra kap jogot, hogy a határozatban megjelölt ügyben való képviseletére meghatalmazzon jogi segítőt; a jogi segítő kiválasztására megfelelően irányadók a peren kívül érvényesülő rendelkezések (a megfelelő ügyszakban ellátási kötelezettséget vállalt jogi segítő hatalmazható meg, ha a szolgáltatási szerződésben megjelölt ügyszámra figyelemmel van szabad kapacitása; a meghatalmazás pedig csak a Jst. 70. §-ában foglalt okból tagadható meg). Ez akár már a perindítást megelőzően is megtörténhet, melynek eredményeként ugyanaz a szakember készítheti elő a keresetet, kérelmet és képviseli a perben a felet; ez pedig sokkal hatékonyabb munkaszervezést tesz lehetővé. A peren kívüli és a peres jogi segítségnyújtás ilyen módon történő összekapcsolásával egyszerűbbé válik továbbá azoknak az eljárásoknak – rendkívüli jogorvoslatok, pótmagánvád stb. – az intézése is, amelyben a jogi képviselet kötelező: a kérelmet is jogi segítő készítheti el peren kívüli jogi segítségnyújtás keretében és azt már a fél képviselőjeként terjesztheti be a bírósághoz.

A meghatalmazásra a Javaslat szerint a támogatást engedélyező határozat kézhezvételét követő 60 napon belül van lehetőség; ez a peren kívüli támogatásnál érvényben lévő 3 hónapos időkorláthoz hasonló rendeltetésű szabály annak érdekében, hogy valóban csak az adott időszakra vonatkozóan rászorultnak minősített ügyfél kapjon támogatást. Előfordulhat ugyanakkor, hogy a fél nem kap megfelelő időben olyan szakembert, hogy a perben érvényesülő határidők betarthatóak legyenek; a Javaslat ezért kivételes jelleggel lehetőséget ad arra, hogy ilyen esetben erre hivatkozással igazolási kérelmet terjesszen elő a fél, a jogi segítségnyújtó szolgálat pedig számára pártfogó ügyvédet (jogi segítőt, ügyvédet, ügyvédi irodát) rendeljen ki. A kirendelő hatóság ez esetben a jogi segítségnyújtó szolgálat lesz, s ugyancsak ez lesz jogosult az ügyvédet a kirendelés alól felmenteni, ha annak az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Üt.) 34. §-ában foglalt valamely feltétele fennáll. A fél által meghatalmazott jogi segítő közreműködési kötelezettsége ugyanakkor a szolgáltatási szerződésén, illetve a Jst. 70. §-án alapul, s a szolgáltatás nyújtását csak akkor tagadhatja meg, ha annak valamely, a Jst. 70. §-ában foglalt feltétele fennáll. A Jst. 61. §-ának (5) bekezdése értelmében akkor is az általános szabályok szerint kell eljárni, ha a pártfogó ügyvédi képviselet anélkül szűnik meg, hogy a támogatást megvonják: ilyenkor a fél gyakorlatilag ismételten megkapja a meghatalmazás adásához szükséges iratokat, melyekkel felkereshet jogi segítőt.

A Javaslat a peren kívül eljáró jogi segítőkre vonatkozó rendelkezésekhez hasonlóan a meghatalmazással felkeresett jogi segítők számára is előírja a felek támogatási lehetőségekről történő tájékoztatásának kötelezettségét, illetve a támogatás engedélyezése iránti kérelem előkészítésében történő segítségnyújtást. Ezzel a fél gyorsabban juthat segítséghez, hiszen a jogi segítségnyújtó szolgálat már döntésre szakszerűen előkészített kérelmet kaphat a támogatás engedélyezéséhez. Kötelezettsége a jogi segítőknek, hogy a képviselő elvállalását követően tájékoztassa a szükséges adatairól a bíróságot és a jogi segítségnyújtó szolgálatot (többek között annak érdekében, hogy a különböző iratok már részére legyenek kézbesíthetők), illetve hogy a támogatás engedélyezése, felülvizsgálata, nyilvántartása érdekében szükséges adatok (azok változásai) a szolgálat rendelkezésére álljanak.

Rendezi a Javaslat azt az esetet is, amikor a pártfogó ügyvédi képviselő nem a támogatás megszűnése folytán, hanem egyéb okból szűnik meg (pl. a jogi segítő vagy kirendelt ügyvéd érdekkörében felmerült okból); ekkor a fél számára ismételt ki kell adni azt az iratot (praktikusan határozatkidrányt és mellékletét képező meghatalmazás nyomtatványt), amellyel új jogi segítőt hatalmazhat meg.

A jogi segítségnyújtó szolgálat a támogatás engedélyezése után – ha a támogatás felülvizsgálatára, kirendelésre stb. nincs szükség – a per jogerős befejezését követően folytatja közreműködését: ekkor kell a pártfogó ügyvéd díjáról rendelkeznie (a per jogerős befejezése mindenképpen szükséges a díj megállapításához, hiszen a fél pernyertességétől függő kérdés az, hogy milyen összegű díjra jogosult a pártfogó ügyvéd és ki fizeti meg számára). A jogi segítségnyújtó szolgálat ezen jogköre nemcsak a meghatalmazott jogi segítők, hanem a támogatott fél képviselőjére kirendelt ügyvédek tekintetében is fennáll; a Javaslat ennek megfelelően a „pártfogó ügyvéd” kifejezést használja ehelyett. A Pp. Javaslat szerinti módosítása – a Jst. eredeti szövegének megfelelően – akként rendelkezik, hogy a bíróság a perköltség viseléséről szóló határozatában összességében nem határozza meg a pártfogó ügyvéd díját, hanem csak azt állapítja meg, hogy annak viselésére melyik fél (milyen arányban) köteles, s e döntéséről a szükséges adatok közlésével értesíti a jogi segítségnyújtó szolgálatot.

A pártfogó ügyvédi díj megállapítására a Javaslat szerint akkor kerül sor, ha azt a pártfogó ügyvéd a jogi segítségnyújtó szolgálatnál indítványozza. A díj megállapítása a következők szerint történhet. A 14. § szerint támogatott felek esetében az állam viseli a pártfogó ügyvédi képviselővel kapcsolatos költségeket; ennek megfelelően a jogi segítségnyújtó szolgálat megállapítja az államot terhelő pártfogó ügyvédi díj összegét és azt kifizeti a pártfogó ügyvéd részére. Amikor pedig – döntően a fél pernyertessége folytán – a perbeli ellenfele köteles a pártfogó ügyvédi díj megfizetésére, a perbeli ellenfelet kötelezi a jogi segítségnyújtó szolgálat a díj jogi segítőnek, kirendelt ügyvédnek történő megfizetésére. A 15. § szerint támogatott felek esetében az állam csak előlegezi a pártfogó ügyvédi képviselővel kapcsolatos költségeket, a jogi segítségnyújtó szolgálat ennek megfelelően megállapítja az államot terhelő pártfogó ügyvédi díj összegét, azt kifizeti a fél helyett a pártfogó ügyvéd részére, egyúttal pedig kötelezi a felet a kifizetett összeg állam részére történő visszatérítésére. Ha pedig a perbeli ellenfele köteles a pártfogó ügyvédi díj

megfizetésére, őt kötelezi az ügyvédi díj jogi segítőnek, kirendelt ügyvédnek történő kifizetésére. A pernyertes fél pártfogó ügyvédje mindkét esetben jogosult díjelőlegre; ha a pártfogó ügyvédnek díjelőleget fizet a jogi segítségnyújtó szolgálat, akkor a perbeli ellenfelet – közvetlen megtérítési kötelezettségére figyelemmel – az előleggel csökkentett összegben kötelezi a pártfogó ügyvédi díj ügyvédnek történő megfizetésére, a kifizetett díjelőleg tekintetében pedig az állam részére történő visszatérítést írja elő.

A visszatérítési kötelezettség Javaslatban foglalt határideje eltér a támogatott fél és perbeli ellenfele tekintetében. A fél visszatérítési kötelezettsége esetén a fizetési határidő a peren kívüli segítségnyújtás szabályaival megegyezően maximum egy évben állapítható meg (és részletfizetés is lehetséges), a perbeli ellenfél viszont 30 napot kap a teljesítésre. A pártfogó ügyvédi díj megállapítása, illetve a visszatérítésére kötelezés a jogi segítségnyújtási ügy érdemében hozott döntésnek minősül, az ellen fellebbezésnek van helye, ezért a kifizetésre csak a határozat jogerőre emelkedését követően kerül sor.

A pártfogó ügyvédi díj megfizetésére, illetve a díjelőleg visszatérítésére kötelezés tekintetében a szolgálat eljárásában a perbeli ellenfél is ügyfélnek minősül, hiszen a szolgálat az ő vonatkozásában is hatósági jogkört gyakorol. A díj megfizetésére kötelező határozatot ezért részére is kézbesíteni kell, az ellen fellebbezéssel élhet. A Javaslat annyiban egyszerűsíti az eljárást, hogy a Ket. 29. §-ának (3) bekezdésében foglalt lehetőséggel élve nem rendel számára külön értesítést az eljárás megindításáról, hiszen nem előzmények nélküli az eljárása (a bíróság a perköltség viseléséről szóló határozatával már eldöntötte azt a kérdést, hogy a szolgálat fizetési kötelezettséget tartalmazó határozatot fog hozni).

A 9. §-hoz

A büntetőügyekben biztosított jogi segítségnyújtási támogatások odaítélésére, folyósítására, visszatérítésére stb. irányuló eljárás szabályai részben a Jst. IV. fejezetében (közös szabályok), VI. fejezetében (polgári eljárásban nyújtott támogatásra vonatkozó különös szabályok), részben pedig a VII. fejezetében találhatók, amely utóbbiak a IV. és VI. fejezetben foglaltakhoz képest is speciális rendelkezéseket rögzítik. A Javaslat a VII. fejezetet kibővített tartalommal lépteti hatályba; az a következő új speciális rendelkezéseket tartalmazza: a támogatás iránti kérelem előterjesztésének határidejét és a támogatás hatályát, a kérelem és a támogatást engedélyező határozat speciális tartalmi elemeit, valamint egy utaló szabályt a pártfogó ügyvédi díj kifizetésre vonatkozó V. fejezetbeli szabályok – a Jst. 62. §-ának – megfelelő alkalmazására (ehelyütt ugyanis nem a perbeli ellenfél válik az eljárás harmadik szereplőjévé, hanem a pártfogó ügyvédi díj viselésére köteles elítélt). Nem tartalmazza a Javaslat szerinti szöveg az ügyvéd kirendelésére vonatkozó részt, mivel az bekerült a mögöttesen alkalmazandó V. fejezet szabályai közé (egyaránt érvényesül tehát a polgári és büntetőügyek tekintetében is).

A 10. §-hoz

A Javaslat pontosítja a jogi segítői névjegyzékbe vétel Jst. 66. §-ának (4) bekezdésében foglalt feltételeit. Egyrészt a felvételt nem arra tekintettel zárja ki, hogy a

jelentkező ügyvéd vagy közjegyző fegyelmi eljárás alatt áll, hanem arra tekintettel, hogy felfüggesztés vagy fegyelmi büntetés hatálya alatt áll-e. A fegyelmi eljárás megindításához nem célszerű ugyanis ilyen szigorú jogkövetkezményt kötni, hiszen ennek időpontjában az érintett fegyelmi felelőssége még nem nyert megállapítást és egyébként sem áll fenn olyan körülmény, amely kizárja az ügyvédi, közjegyzői tevékenység végzését. Abban az esetben viszont, ha erre a fegyelmi testület okot lát, úgy felfüggesztheti a szakmai tevékenység végzését, ezt már értelemszerűen a jogi segítői tevékenység végzésének akadályaként kezeli a Javaslat is. A fegyelmi büntetés hatálya alatt álló jelentkező kizárása a jogi segítői körből azonban szükséges a szakmai színvonal biztosítása, megőrzése érdekében. A névjegyzékbe vételi eljárás egyszerűsítése érdekében törli a Javaslat a névjegyzékbe vételi feltételek közül a felelősségbiztosítás fennállásának igazolását. A vonatkozó törvények értelmében ugyanis mind az ügyvédi, mind a közjegyzői tevékenység folytatásának feltétele a felelősségbiztosítás fenntartása; a kamarai tagság igazolása ezért e feltétel igazolását is magában foglalja.

A 11. §-hoz

A Javaslat rugalmasabbá teszi a jogi segítői névjegyzék vezetését, csökkenti az adminisztrációt, és segíti a megfelelő számú jogi segítő folyamatos rendelkezésre állását azzal, hogy lehetőséget ad a három évre köthető szolgáltatási szerződés újabb három évre történő meghosszabbítására is. Ez esetben a szerződés megkötését megelőző eljárást nem kell lefolytatni; elegendő, ha a jogi segítő úgy nyilatkozik, hogy nem következett be a személyére nézve a jogi segítői névjegyzékbe vételt kizáró ok.

A 12. §-hoz

A jogi segítő eljárása a szolgáltatási szerződésben vállalt közreműködési kötelezettségen alapul: eszerint csak a Jst. 70. §-ának (1) bekezdésében foglalt okból tagadható meg a közreműködés (nem tartozik a jogi segítő szakterületébe az ügy, meghaladja a vállalt ügykeretet, szakmai szabályt sértene a közreműködés, vagy az egyébként is tiltott az ügyvédi, közjegyzői törvényalapján), a többi esetben minden ügyfél ügyét vállalnia kell a jogi segítőnek. E rendelkezés alapvető jelentőségű, hiszen ez biztosítja az ügyfelek folyamatos ellátását, erre tekintettel szüntethető meg – fokozatosan – a kirendelés intézménye. A közreműködés megtagadásának okai rendszerint már az ügyfél első jelentkezésekor felismerhetők, ilyen esetekben tipikusan nem is kezdi meg a szolgáltatás nyújtását a jogi segítő. A Javaslattal beiktatott negyedik megtagadási ok ugyanakkor jellemzően a már megkezdett szolgáltatás esetében mutatkozhat (lehet rá számítani a pártfogó ügyvédi tevékenység esetében is, amely jóval hosszabb időtartamú együttműködést feltételez a jogi segítő és a fél között). Eszerint ha a jogi segítő érdekkörén kívül eső okból válik lehetetlenné a féllel való együttműködés és ennek okán a jogi szolgáltatás nyújtása (pl. a jogi segítő nem tudja a féllel felvenni a kapcsolatot), akkor is lehetőség lenne a közreműködés megtagadására. Ez természetesen nem jelenti a támogatás megvonását, a fél továbbra is jogosult az ügyében jogi segítő meghatalmazására. A Javaslat a megtagadásra ezen esetben csak akkor adna lehetőséget, ha ahhoz a jogi segítségnyújtó szolgálat előzetesen hozzájárult, így egyrészt képet kapna a szolgálat felmerülő

problémákról, másrészt nem kerülhetne sor arra, hogy a fél ügyében egyik pillanatról a másikra szűnik meg a képviselő, amely adott esetben késedelmet is okozhat a perben.

A 13. §-hoz

A Javaslat nem lépteti hatályba a Jst. valamennyi, a peres költségkedvezményekkel összefüggő Pp-módosítást tartalmazó rendelkezését, viszont beiktatja a Pp-be azokat a szabályokat, amelyek a pártfogó ügyvédi képviselő jövő évtől történő átalakítása miatt szükséges módosítások. Új szöveget kap a pártfogó ügyvédi képviselőről történő bírói tájékoztatás a Pp. 7. §-ában, és a költségmentesség részét képező pártfogó ügyvédi képviselőre való igény megfogalmazása is a 84. § (1) bekezdésének c) pontjában.

A Javaslat akként módosítja a Pp. kötelező jogi képviselőt szabályozó 73/B. §-át, hogy hatályos a fél jogi képviselő nélkül megtett nyilatkozata, ha már előterjesztett kérelmet pártfogó ügyvédi képviselő engedélyezése iránt; ez esetben a bíróság 60 napos határidőt szab a félnek a jogi képviselőről történő gondoskodásra.

A Javaslat módosítja a Pp. költségmentességi szabályait, egyúttal az érintett §-okat – a módosított tartalomhoz igazodva – új alcímmel látja el („Költségkedvezmények”). A módosítás lényege az, hogy beépíti a 84. §-ba a részleges költségmentességre vonatkozó, korábban már a kihirdetett Jst-ben is szerepelt szövegrészeket; a tárgyi költségmentességre vonatkozó szövegrészeket pedig – módosított tartalommal: a kedvezményt tárgyi költségfeljegyzési joggá átalakítva – áthelyezi a Pp. újonnan beiktatott 85/A. §-ába. E módosítások szükségessé teszik a Pp. 86. §-ának módosítását is, továbbá az eredetileg a tárgyi költségmentes perek meghatározására vonatkozó felhatalmazó rendelkezés jogszabály-szerkesztési előírásoknak megfelelő újraalkotását. A felhatalmazó rendelkezéseket a Javaslat egységesen – a többi felhatalmazó rendelkezéssel együtt – a Pp. 375. §-ának (3) bekezdésében helyezi el, így a bekezdés szükség esetén a jövőben egyszerűen bővíthető lesz.

A részleges költségmentesség azt jelenti, hogy a fél nem köteles a perköltség előlegezésére, viszont csak a bíróság által megállapított költségeknek, vagy a költségek meghatározott hányadának a viselése alól mentesül. A fél rászorultsága tehát a Javaslat értelmében nem jelent alanyi jogot a teljes (vagyis a valamennyi költségre kiterjedő) költségkedvezmény odaítélésére. A kedvezmények elsősorban részleges kedvezményt jelentenek, s csak akkor kerül sor teljes kedvezmény biztosítására, ha az feltétlenül szükséges a bírósághoz fordulás jogának érvényesülésére.

A Javaslat kiegészíti az Európai Unióból érkező pereskedő felekre vonatkozó rendelkezéseket; uniós kötelezettségeink miatt ugyanis nemcsak a költségmentesség, hanem a perköltség-biztosíték letétele alóli mentesség terén is biztosítani kell számukra a nemzeti elbánást.

A jogi segítségnyújtás reformjának alapvető tétele a tárgyi alapon biztosított költségkedvezmények csökkentése, ahol lehetséges, megszüntetése; ez áll összhangban azzal, hogy csak a rászorultak részére adjon az állam támogatást a perléshez, és csak a

legsükségesebb mértékben. Ennek jegyében történik meg a tárgyi költségmentesség megszüntetése (megegyezően a Jst. eredeti tartalmával), és ebbe illeszkedik bele a Javaslat azon rendelkezése, amely szerint a közhasznú szervezetek közérdekből indított pereikhez képest csak a kiemelkedően közhasznú szervezetek közérdekű perlését támogatja az állam tárgyi költségfeljegyzési joggal. A rendelkezés a bírósághoz fordulás jogát nem sérti, hiszen a rászorultak számára továbbra is rendelkezésre állnak egyéb költségkedvezmények: költségmentesség vagy illetékfeljegyzési jog engedélyezését kérhetik.

Újrafogalmazza a Javaslat a Pp. pártfogó ügyvédi képviselőt szabályozó 87. §-át is. Kikerülnek belőle a Jst-ben rendezett kérdések (mint a támogatás hatálya, kirendelés szükségessége, a pártfogó ügyvéd tájékoztatási kötelezettsége), megmarad viszont a pernyertes pártfogó ügyvéd speciális díjazására vonatkozó rendelkezés és kiegészül a § a pártfogó ügyvédi képviselő engedélyezését végző hatóság megnevezésével, valamint azzal, hogy a bíróság miként tájékoztatja a perköltségviselésről a jogi segítségnyújtó szolgálatot.

A 14. §-hoz

A Javaslat pontosít néhány, a Jst-vel a büntetőeljárás törvénybe beiktatott rendelkezést. A Jst. 2008. január 1-jén hatályba lépő rendelkezései szerint a büntetőeljárásban lehetőség nyílik a sértett, a magánvádló, a magánfél és a pótmagánvádló számára, hogy – a Jst-ben meghatározott feltételek fennállása esetén – jogi segítségnyújtást vegyenek igénybe; a személyes költségmentesség és a pártfogó ügyvédi képviselő engedélyezése tárgyában a jogi segélynyújtó szolgálat dönt. A Be. olyan tartalmú módosítását tartalmazza a Javaslat, amely szerint ha a sértett pótmagánvádlóként kíván fellépni és a jogi segítségnyújtó szolgálathoz fordul, a vádindítvány benyújtására nyitva álló határidőt attól a naptól kell számítani, amikor a szolgálat jogerős határozatát a sértett részére kézbesítik. Ez azt eredményezi, hogy a sértett ténylegesen tud élni a jogi segítségnyújtási szolgáltatásokkal, a bíróság pedig nem kényszerül arra, hogy adott esetben szükségtelenül utasítsa el a vádindítványt, hiszen a bírósághoz csak akkor kell a vádat benyújtani, amikor a jogi képviselő már adott. E módosítást a vád elejtése esetén, valamint a bírósági szakaszban a jogi képviselő megszűnése esetén is végigvezeti a Javaslat.

A bírósági szakaszban a sértett, illetve a pótmagánvádló tájékoztatni köteles a bíróságot, ha a jogi segítségnyújtó szolgálathoz fordul, ellenkező esetben a bíróság – ezen információ hiányában – feleslegesen hozhat eljárást megszüntető határozatot. Amennyiben e tájékoztatást a sértett, illetve a pótmagánvádló elmulasztja, a határidő számára kedvezőbb számítására vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók. Indokolt a sértettet, illetve a pótmagánvádlót e körülményekről tájékoztatni, és lehetővé tenni, hogy az eljárás egészére nézve megillessen a mulasztás esetére az igazolási kérelem előterjesztésének lehetősége, ezért a Be. 312. §-a hatályos (1) bekezdésének utolsó mondatát is módosítja a Javaslat.

A Be. 343. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a pótmagánvádló pártfogó ügyvédjének díjára a kirendelt védő díjazására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Mivel az ügyvédi törvénynek a Javaslat szerinti kiegészítésével az igazságügyért felelős miniszter önálló felhatalmazást kap a pártfogó ügyvédi díjazás rendelettel történő megállapítására, ezért ez az utaló szabály szükségtelen. A Javaslat erre figyelemmel ennek

helyébe iktatja be a jogi képviselétről való gondoskodás eltérő határidejéről szóló rendelkezést.

A 15. §-hoz

A pernyertes pártfogó ügyvéd ellenfél irányában fennálló követelése polgári jogi követelés, melyet – a jelenleg érvényesülő rendelkezésekben foglaltakhoz hasonlóan – bírósági végrehajtási úton lehet behajtani. Amíg ma a bíróság perköltség viseléséről szóló határozata kötelezi az ellenfelet a díj megfizetésre, addig a Javaslat szerint a bíróság csak a pártfogó ügyvédi díj viselésére köteles fél személyt állapítja meg az ügydöntő határozatában, s a díj összegét a jogi segítségnyújtó szolgálat állapítja meg és ő kötelezi az ellenfelet a díj megfizetésére. Erre figyelemmel a Javaslat kiegészíti a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 15. §-át és végrehajtható okirat kiállítására alapot adó határozatként jelöli meg a jogi segítségnyújtó szolgálat ezen, díjfizetésre kötelező határozatát.

A 16. §-hoz

Az ügyvédi törvény néhány rendelkezését azért pontosítja a Javaslat, mert a pártfogó ügyvédi feladatok ellátása a jövő évtől csak kivételesen történik kirendelés alapján: a pártfogó ügyvédek fő szabály szerint a támogatott fél által meghatalmazott jogi segítők lesznek. A pártfogó ügyvédi képviselő ellátásáért járó díjazást rendeletben kell megállapítani [ez jelenleg a kirendelt ügyvéd díjazásáról szóló 7/2002. (III. 30.) IM rendelet], s a díjazandó tevékenység a jövőben döntő részben nem kirendelés alapján történő eljárás lesz. Ezt a változást hozza összhangba a Javaslat az Üt. 131. §-a (1) bekezdésének *b)* pontjába iktatott felhatalmazással, amely jelenleg csak a kirendelés ellátásának díjazását teszi rendeletben szabályozhatóvá: a Javaslat ezt kiegészíti a pártfogó ügyvéd díjazásának rendeletben történő megállapításával. A Javaslat az áttekinthetőség érdekében az egész bekezdést újrászövegezi; abban csak a pártfogó ügyvédi díj meghatározására vonatkozó felhatalmazás az új rendelkezés, a többi a hatályos szövegek – pontokba rendszerezett – megisméltése. A másik módosítás az Üt. Jst-vel beiktatott 31. §-a (5) bekezdésének pontosítása (ez mondja ki, hogy a pártfogó ügyvédi képviselőre meghatalmazás is elfogadható, ha az ügyvéd azt a jogi segítségnyújtás keretében végzi): a Javaslat a felhatalmazó rendelkezés fentebb említett kiegészítésére figyelemmel törli azt a szövegrészt, amely ilyen esetben is a kirendelési díj fizetését írja elő.

A 17. §-hoz

A Javaslat pontosítja az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. törvénynek (a továbbiakban: Szaktv.) az igazságügyi szakértői névjegyzék vezetésével kapcsolatos eljárására vonatkozó rendelkezéseit. A névjegyzék vezetése során az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) szabályait alkalmazza. A Ket. 4. §-ának (3) bekezdése alapján a törvényben meghatározott kivétellel az ügyfél méltányossági kérelmet nyújthat be; 113. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja szerint a méltányosság jogszabályban kizárható. Tekintettel arra, hogy a névjegyzéket vezető a

Szaktv. és a hozzá kapcsolódó végrehajtási szabályok alapján jogszabályban rögzített objektív feltételek meglétének vizsgálatával hozza meg a névjegyzékbe vételre, abból történő törlésre vonatkozó döntését, az eljárás során nincs olyan döntési elem, amelyben a hatóságnak mérlegelési jogköre lenne. Az egyértelműség érdekében ugyanakkor szükséges, hogy a Szaktv-ben kifejezetten kizárásra kerüljön a méltányossági eljárás lehetősége az igazságügyi szakértői névjegyzék vezetésével kapcsolatos eljárásokban.

A Szaktv. 32. §-a (1) bekezdésének alapján az igazságügyi és rendészeti miniszter 2008. január 1-jéig felülvizsgálja a névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértők névjegyzékbe vétele feltételeinek fennállását, illetve módosítja az igazságügyi szakértők szakterületét az erre vonatkozó rendeletnek megfelelően. A felülvizsgálat során a minisztérium azt ellenőrzi, hogy a névjegyzékbe bejegyzett szakértők megfelelnek-e a Szaktv-ben, valamint az annak végrehajtására kiadott jogszabályokban foglalt feltételeknek, amelyeknek nem csupán a névjegyzékbe vétel időpontjában, hanem folyamatosan fenn kell állniuk. A felülvizsgálat lefolytatása tematikus sorrendben történik; a jelenleg bejegyzett szakértők több mint felének felülvizsgálatát indította meg a minisztérium. Az eljárások lefolytatását nehezíti a hiánypótlások késedelme, a szakértők adatváltozás-bejelentésének elmaradása, így a felülvizsgálati eljárások helyzetére figyelemmel a Szaktv-ben meghatározott határidőt 2009. december 31-ére módosítja a Javaslat.

A 18. §-hoz

A jogügyletek biztonságának erősítése érdekében szükséges törvénymódosításokról szóló 2007. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Jbt.) hatályon kívül helyezte az Üt. ügyvédi igazolványok tartalmára vonatkozó rendelkezését és az igazolványokra vonatkozó rendeleti szabályok megalkotására felhatalmazást adott az igazságügyért felelős miniszternek. A rendelet tervezete szerint az új okmányoknak meg kell felelniük a biztonsági okmányokkal szemben támasztott feltételeknek, s kiadásuk előkészítése az ügyvédi kamarák feladata. Annak érdekében, hogy a kamarák országosan fel tudjanak készülni az új okmányok rendszeresítésére (megrendelésére, kiadására stb.), a Javaslat úgy rendelkezik, hogy az Üt. említett rendelkezése 2008. július 1-jéig még maradjon hatályban, ezt követően kerüljenek kiadásra az új szabályok szerinti igazolványok.

A 19. §-hoz

A Javaslat általános hatályba lépési időpontja a törvény kihirdetését követő 15. nap: ekkor lépnek hatályba a Jst. jelenleg is hatályos rendelkezéseinek módosításai, valamint azok a rendelkezések, melyek – még a hatályba lépést megelőzően – módosítják a Jst. 2008. január 1-jén hatályba lépő szabályait. Azok a rendelkezések, amelyek viszont új, a pártfogó ügyvédi képviselőt, vagy a polgári peres költségkezdvezményeket érintő módosításokat tartalmaznak (részben a Jst-nek a Javaslat 21. §-a értelmében hatályba nem lépő rendelkezései helyett), 2008. január 1-jével lépnek hatályba. A Javaslat a hatályba lépési időpontokat követő nappal rendelkezik a módosítást tartalmazó törvényhelyek hatályon kívül helyezéséről.

A 20. §-hoz

A Javaslat a peren kívüli jogi segítségnyújtást, illetve a jogi segítői szervezetet érintő Jst. módosításokat a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni rendeli, a peres jogi segítségnyújtásra vonatkozó törvény-módosítások tekintetében viszont – összhangban a Jst. eredeti, peres jogi segítségnyújtási átmeneti rendelkezésével – a hatályba lépést követően indult ügyekre írja elő az új rendelkezések alkalmazását.

A 21. §-hoz

A Javaslat nem lépteti hatályba azon törvényi rendelkezéseket, melyek a polgári peres költségkedvezmények jogi segítségnyújtási rendszerbe történő integrálására vonatkoznak, illetve amelyek helyett új tartalmú rendelkezéseket állapít meg, egyúttal gondoskodik az érintett törvényhelyeket eddig módosító törvényi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről is.

A 22. §-hoz

A Javaslat néhány kifejezés, szövegrész cseréjével pontosítja a Jst. szövegét. A bűncselekmények áldozatai részére készíthető beadványok esetében példalózó felsorolással egészíti ki a törvényt, és abban megjeleníti a kereset, kérelem mellett a feljelentést és a vádindítványt is. Azokon a törvényhelyeken, ahol a Jst. mind az 5., mind a 6. § szerinti rászorultsági küszöbre utal, a Javaslat egységesen a „rászorultsági küszöb” kifejezést iktatja be annak egyértelművé tétele érdekében, hogy értelemszerűen mindig csak az egyik rászorultsági küszöb alkalmazásáról van szó. A Jst. 10. §-ának (3) bekezdése értelmében ha a fél a megromlott jövedelmi, vagyoni viszonyai miatt képtelen a támogatás visszatérítésére, nincs kizárva az újabb támogatásból; a Javaslat egyértelművé teszi azt, hogy csak a korábban támogatásban részesült fél jogosult erre, ha viszont a fél csak pervesztessége folytán került be a visszatérítésre köteles személyek közé (tehát korábban nem volt rászorult), úgy ez a kedvezmény nem illeti meg.